

ELEKTRONIKUS INFORMÁCIÓSZOLGÁLTATÁS
NEMZETI PROGRAM

EISZ Programtanács ülés
2018. október 26.

Napirend

- EISZ Programtanács – személyi változások
- Konzorciumok 2018-ban
- Elsevier tárgyalások, EISZ kutatói fórum

EISZ Programtanács

A Programtanács tagjai az elmúlt három évben szigorúan szakmai alapon, anyagi ellenszolgáltatás nélkül képviselték intézménycsoportjuk érdekeit, és segítették az EISZ Nemzeti Program működését. A hároméves ciklus után több intézménycsoport részéről felmerült a programtanácsi képviselet terheinek megosztása, a képviselet újragondolása.

A Programtanács minden jelenlegi és korábbi tagjának köszönjük a nemzeti program számára nyújtott segítséget – mind az előfizető intézmények, mind az EISZ Titkárság nevében.

EISZ Programtanács

Monok István, főigazgató, MTA Könyvtár és Információs Központ, a Programtanács Elnöke

Egészségügyi intézmények

Izbéki Ferenc, főorvos, egyetemi tanár, Fejér Megyei Szent György Kórház

Mátyus Mária, orvos ezredes, Magyar Honvédség Egészségügyi Központ

MTA kutatóintézetei

Fazekas Károly, főigazgató, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, az MTA AKVT társelnöke

Lévai Péter, főigazgató, MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont, az MTA AKVT társelnöke

EISZ Programtanács

Szakkönyvtárak, nonprofit kutatóintézetek, államigazgatási intézmények

Gódor Nóra, titkár, Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ

Kulcsár-Szabó Ernőné Gombos Annamária,
általános főigazgató-helyettes, Országos Széchényi Könyvtár

Rózsa Dávid, főigazgató, Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár

Tóthné Csáki Katalin, könyvtárvezető, Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Közgyűjtemények

Kiss Gábor, igazgató, Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

EISZ Programtanács

Felsőoktatási intézmények, Magyar Rektori Konferencia

Gelencsér András, alelnök, Magyar Rektori Konferencia / rektor, Pannon Egyetem

Felsőoktatási intézmények, kancellárok

Szász Károly, kancellár, Semmelweis Egyetem

Felsőoktatási intézmények, Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma

Kálóczi Katalin, főigazgató, ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár

Karácsony Gyöngyi, főigazgató, Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár

Kokas Károly, főigazgató-helyettes, Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtár

Marton József Ernő, főigazgató, BME OMIKK

Nagy Zsuzsanna, elnök, Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma / főigazgató, Budapesti Corvinus Egyetem Egyetemi Könyvtár

Szeberényi Gábor, főigazgató, Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont

Szluka Péter, igazgató, Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár

Tamási Balázs, igazgató, Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

EISZ Programtanács

A Programtanács tanácskozási joggal rendelkező tagjai

Birkner Zoltán, elnök, Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

Horváth Zita, helyettes államtitkár, EMMI Oktatási Államtitkárság

Urbán Katalin, osztályvezető, EISZ Titkárság

Véber János, főosztályvezető-helyettes, MTA Kutatóintézeti Főosztály

EISZ Programtanács

Állandó meghívottak

Csuka Gyöngyi, főosztályvezető-helyettes, MTA Főtitkári Titkárság

Földesi Gabriella, főosztályvezető, EMMI Intézményfinanszírozási és Pénzügyi Monitoring Főosztály

Havady Tamás, vezető-főtanácsos - közigazgatási főtanácsadó, ITM

Heuer Orsolya, jogtanácsos, Magyar Rektori Konferencia

Jenes Barnabás, főosztályvezető, MTA Kutatóintézeti Főosztály

Medve Zsuzsa, főosztályvezető (képviseli Regős Ákos), MTA Titkárság

Mizsei Zsuzsanna, főosztályvezető (képviseli Nyerges Éva), MTA Gazdasági Igazgatóság

Soós Sándor, osztályvezető, MTA KIK Tudománypolitikai és Tudományelemzési Osztály

Konzorciumok 2019

- Szeptember első napjaiban összesen 215 intézmény kapott megrendelő nyilatkozatot, amelyeket a 2019-es előfizetések hivatalos megerősítéseként néhány kivétellel visszakaptunk tagintézményeinktől.
- Azonban nagyon sok intézmény határidőn túl küldte vissza a megrendelő nyilatkozatot. Az EISZ gördülékeny működésének feltétele a korrekt kapcsolattartás a közbeszerzési hatósággal és a szolgáltató partnerekkel.
- Kérjük a Programtanács szíves állásfoglalását ebben az ügyben, mivel központi beszerző szervvé nyilvánításunk esetén a késő intézmények automatikusan ki fognak esni a rendszerből. További kockázat a szolgáltatók vonatkozásában, hogy késve megindított eljárás esetén nem tartják az árgaranciát, illetve lekapcsolják a szolgáltatást a többi előfizető intézménynél is.

Konzorciumok 2019

Új belépő intézmények 2018-ban:

Állambiztonsági Szolgáltatok Történeti Levéltára

Chernel Kálmán Városi Könyvtár (Kőszeg)

Dornyay Béla Múzeum (Salgótarján)

Európa Kollégium Egyetemista Központ (Újvidék)

Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ

Győr Megyei Jogú Város Levéltára

Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény Közalapítvány

Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum

Magyar Nyelvstratégiai Intézet

Nemzeti Szakértői és Kutató Központ

Országos Korányi Pulmonológiai Intézet

Prosperis Alba Kutatóközpont Nonprofit Kft.

Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár

2018 októberében összesen 217 intézmény tagja az EISZ Nemzeti Programnak.

Konzorciumok

Szolgáltató	Adatbázis	Intézmények száma, 2018	Intézmények száma, 2019
ACM	ACM Digital Library	8	9
Akadémiai Kiadó	Akadémiai Kiadó Folyóiratcsomag	92	85
	Akadémiai Kiadó Magyar Elektronikus Referenciamű Szolgáltatás (MeRSZ)	40	49
	Akadémiai Kiadó Szótárai	148	71
ACS/CAS	American Chemical Society (ACS) Journals		7
	SciFinder	6	6
Arcanum	Arcanum Digitális Tudománytár (ADT)	187	193
	Kronosz Kiadó		13
	Osiris Kiadó		48
	Szaktudás Kiadó		10

Konzorciumok

Szolgáltató	Adatbázis	Intézmények száma, 2018	Intézmények száma, 2019
EBSCO	ATLA Religion Database with ATLASerials, ATLA+	10	11
	EBSCO – Academic Search Complete	57	53
	EBSCO – Academic Search Ultimate	6	6
	EBSCO – Business Source Premier	10	9
	EBSCO – Econlit	9	7
	EBSCO – Legal Source	7	8
	Emerald – EmeraldInsight, eCases	4	11
	MathSciNet	11	11
	Project MUSE	6	8
	PsycARTICLES	6	6

Konzorciumok

Szolgáltató	Adatbázis	Intézmények száma, 2018	Intézmények száma, 2019
SKS	BMJ + BMJ Journals	3	4
	Cambridge University Press (CUP) Journals	21	24
	Lippincott Williams and Wilkins (LWW)	4	4
	Royal Society of Chemistry (RSC) Gold	4	4
	UpToDate	8	7
Brill	Brill Journals + Brill adatbázisok (Book History Online, Jacoby Online, Religion Past and Present Online)		7
De Gruyter	De Gruyter Journals + De Gruyter adatbázisok (Bibliotheca Teubneriana Latina, Thesaurus Linguae Latinae, Encyclopedia of the Bible and Its Reception Online)	6	12

Konzorciumok

Szolgáltató	Adatbázis	Intézmények száma, 2018	Intézmények száma, 2019
Clarivate	Clarivate Analytics – Web of Science	38	41
	Clarivate Analytics – Citation Connection		4
	Clarivate Analytics – Citation Connection backfile		4
	Clarivate Analytics – Emerging Sources Citation Index (ESCI) Backfiles 2005–2014		2
	Clarivate Analytics – Journal and Highly Cited Data (JHCD)	11	11
	Clarivate Analytics – InCites	4	6
	Food Science and Technology Abstracts (FSTA)	5	4
Elsevier	Elsevier – ClinicalKey	8	13
EMIS	EMIS		4

Konzorciumok

Szolgáltató	Adatbázis	Intézmények száma, 2018	Intézmények száma, 2019
GALE	GALE Infotrac	2	5
	GALE Literary Sources, LRC	7	7
IOP	IOPScience	5	6
JSTOR	JSTOR	45	46
L'Harmattan Kiadó	L'Harmattan Digitális Adatbázis	47	50
OUP	Oxford Art Online	8	6
	Oxford Music Online	10	11
	Oxford University Press (OUP) Journals	12	17
Accucoms	Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America (PNAS)		4

Konzorciumok

Szolgáltató	Adatbázis	Intézmények száma, 2018	Intézmények száma, 2019
ProQuest	ProQuest – Alexander Street	5	6
	ProQuest Central	12	13
	ProQuest Dissertation and Theses	3	4
	ProQuest SciTech Collection	4	4
Sage	Sage Journals, Sage Research Methods		6
AAAS	Science Magazine	17	15
Springer Nature	SpringerLink, Springer Nature	50	52
Taylor & Francis	Taylor and Francis Online	6	18
Tinta Kiadó	Tinta Könyvkiadó – SzóTudásTár	13	19
Typotex Kiadó	Typotex – Interkönyv	28	39
Wiley	Wiley Online Library	8	13

Megszűnő konzorciumok

- CAB Abstracts
- EBSCO – Applied Science & Technology Source
- EBSCO – Art and Architecture Source
- EBSCO – The Philosopher's Index with Full Text
- MLA

Open Access

A korábbi PT üléseken elhangzottak, és az EISZ stratégia alapján célul tűztük ki az Open Access opciót tartalmazó nemzeti licenc szerződések megkötését a hazai és nemzetközi kiadókkal.

A tárgyalások alapját a már korábban bemutatott anyagok adták, a jelenleg EISZ portfólióban szereplő kiadók többségével kitértünk az OA opciókra a tárgyalások során.

Open Access

Jelenleg az Open Access szerződésekről folyamatban vannak a tárgyalások a SpringerNature, Wiley, Akadémiai Kiadó, American Chemical Society, IOP Science, Sage és Cambridge University Press kiadókkal.

A Taylor & Francis, De Gruyter kiadókkal a jelenleg is érvényes Open Access konstrukciót kívánjuk folytatni a jövőben is.

A Royal Society of Chemistry esetén a jelenlegi modellt egy új rendszer váltja fel, amelynek keretében a magyar szerzők az RSC hibrid lapjaiban megjelent cikkei továbbra is OA módon jelenhetnek meg.

Open Access

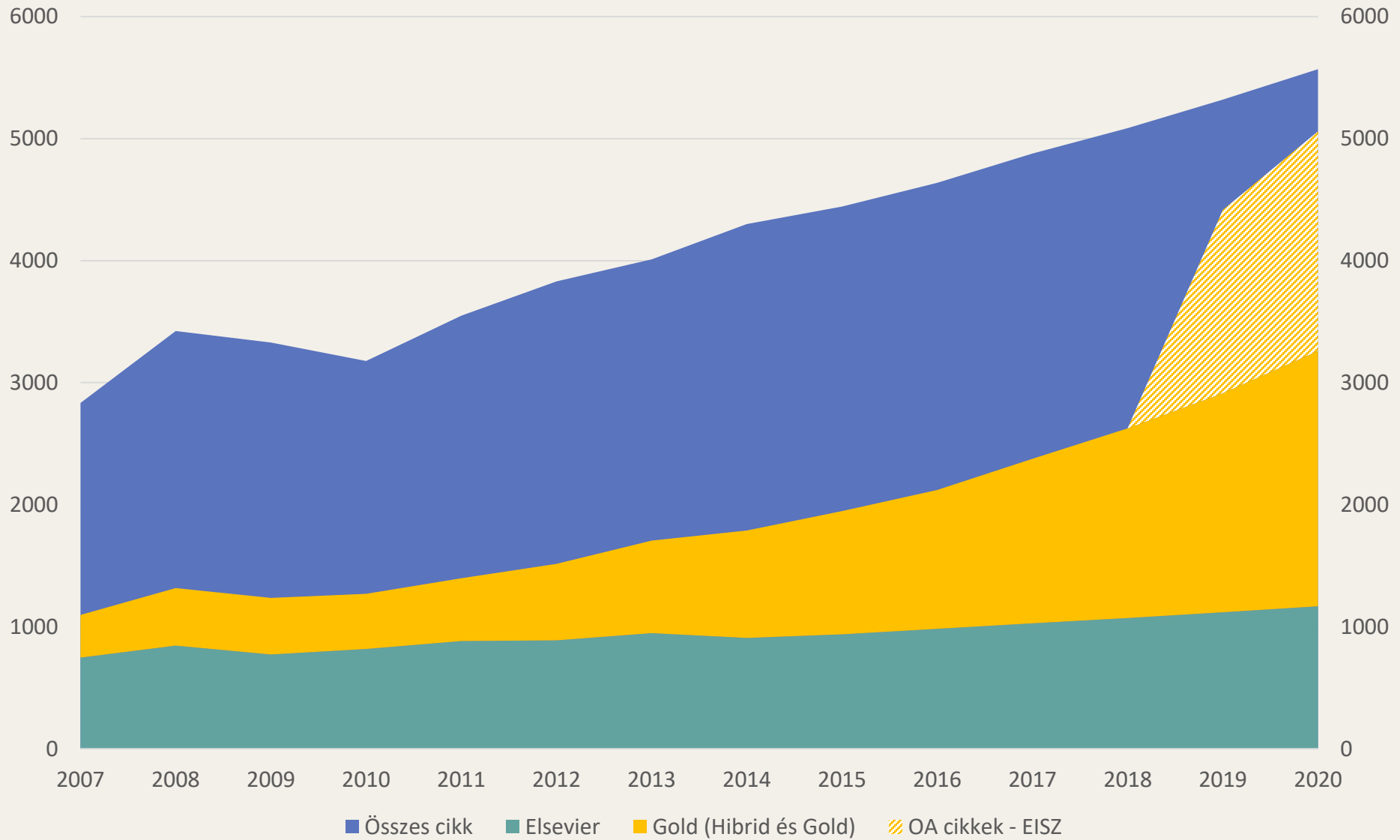
A fenti kiadók bevonásával 2019-ben 1500 cikk OA megváltását fednék le az EISZ szerződések.

A teljesen OA folyóiratok beszámításával, illetve az eddigi növekedés alapján, ideális esetben a magyar folyóiratcikkek több mint fele nyíltan elérhető lenne 2019-ben.

Amennyiben az adott kiadóknál publikáló intézmények a következő években csatlakoznak a konzorciumokhoz, ez az arány a 60%-ot is elérheti.

Amennyiben a tárgyalásaink az Elsevier kiadóval is sikerrel járnak, úgy a magyar tudományos kibocsátás 75-80 százaléka nyílt hozzáférésű módon jelenhetne meg.

Magyar tudományos kibocsátás 2007-2020

Open Access

A 2017-ben elfogadott EISZ stratégia fontos eleme volt az előfizetések és az OA finanszírozások összehangolása, melyet a stratégiára érkezett véleményükben az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma és a felsőoktatási intézmények kancellárjai is messzemenően támogattak.

A 2019-ben várhatóan megvalósuló szerződések alapján a fenti cél felé rövid idő alatt sikerült nagy lépést tennünk, azonban több kiadó esetén nehézségekbe ütköztünk a tárgyalások során.

A jelenlegi növekedési léptékek alapján 2020-ra megvalósíthatónak tartjuk, hogy az EISZ keretében megvalósuló folyóirat-előfizetési szerződéseink mindegyike tartalmazzon OA publikációs elemeket, azonban ehhez szükséges az erőfeszítéseink koordinálása, és a tárgyalási stratégiánk formális keretbe foglalása.

Open Access

Az Elsevier tárgyalások kapcsán a honlapunkon szeptemberben publikáltuk *A big dealek ideje lejárt: az Open Access-re való áttérés fontosságáról* készített anyagunkat. Ebben kifejtettük, hogy a tradicionális folyóirat-előfizetési modell fenntarthatatlan, és amennyiben a kiadóval sikertelenül zárulnak a tárgyalások az OA publikálási elemekről, úgy az előfizetésünket nem fogjuk fenntartani – több más országhoz hasonlóan.

Ebből az is következik, hogy a szempontot nem kizárólag az Elsevier kiadó esetén fontos alkalmazni, hanem minden egyes kiadónál, amelyeknél az EISZ-en keresztül valósul meg a magyar konzorciumi előfizetés.

Open Access

Amennyiben minden releváns kiadót sikerül bevonnunk, a magyar tudományos kibocsátás jelentős része válhat nyíltan hozzáférhetővé anélkül, hogy az intézmények önrészei drasztikusan növekednének.

Továbbá, átmeneti szerződések alkalmazásával gördülékenyebbé válhat Magyarország csatlakozása a Plan S-hez: az átmeneti szerződések fontosságát a kezdeményezés preambuluma is kiemeli, és elismeri, hogy ezek a szerződések gyorsíthatnak az OA átállás menetén, illetve elfogadhatónak nevezte, hogy az ilyen szerződések keretében finanszírozott publikációk kivételt képezhetnek a szigorú szabályozásuk alól, miszerint a hibrid OA modellt nem tartják támogatandónak.

Open Access

Az elmúlt időszakban több ország konzorciuma publikálta hasonló módon az átmeneti szerződésekre vonatkozó alapelveit, amelyekre több esetben érkezett támogató nyilatkozat az egyes országok vezető szervezeteitől (pl. rektori konferenciák, finanszírozó szervezetek, fenntartók)

- Amerikai Egyesült Államok – [California Digital Library](#)
- Egyesült Királyság – [Jisc Collections](#)
- Finnország – [FinELib \(támogató nyilatkozat a rektori konferenciától\)](#)
- Norvégia – [UNiT \(támogató nyilatkozat a rektori konferenciától\)](#)

Open Access

A dokumentumokban megfogalmazottakon átívelő stratégiai elemek a következők:

- A szerződésekben lefedett folyóiratokban megjelenő, résztvevő intézmények szerzői által publikált cikkek a megjelenéstől kezdve nyíltan elérhetők
- Az Open Access-re való áttérés nem növelheti a jelenleg előfizetésekre fordított költségeket
- A szerződések minden eleme nyilvános és átlátható kell, hogy legyen
- A szerződések elemei jól látható módon mutassák a kizárólag publikáláson alapuló modellek felé történő elmozdulást
- A támogatott cikkek egységes, lehetőleg Creative Commons licenc szerint kerüljenek megjelenésre
- Biztosítani kell a lehetőséget az előfizetett termékekhez való örökös hozzáféréshez és a folyóiratok hosszú távú megőrzésének
- Az OA publikálás menete egy előre meghatározott munkafolyamaton keresztül kell, hogy megvalósuljon
- A kutatók publikálással kapcsolatos adminisztrációs terheit a konzorcium és a résztvevő intézmények vállalják át

Open Access

A kezdeményezések fontos eleme, hogy a konzorciumok a fenntartók támogatását élvezik az előfizetési szerződéseik felmondásában, amennyiben egy kiadói megállapodás nem felelne meg a megfogalmazott elvárásoknak.

Amennyiben a Programtanács tagjai is egyetértenek, a finanszírozó és fenntartó hatóságok pedig támogatásukról biztosítanak, az EISZ vállalja, hogy a 2020-tól megkötött szerződéseinket a fentiekhez hasonló stratégiai elvek mentén kötjük meg.

Azon kiadók esetén, amelyekkel 2019-ben nem sikerül megegyeznünk az OA publikálási támogatásról, maximum 1 éves szerződést kötünk, hogy a fenti elveknek megfelelően tárgyalhassuk újra a megállapodásainkat 2020-ra vonatkozóan.

Kutatói fórum

Az Elsevier kiadóval folytatott tárgyalások előkészítését közel egy éve kezdtük meg. A tárgyalásokat az EISZ nem saját hatáskörében végzi, hanem a finanszírozó testületek képviselőiből alakult tárgyalóbizottság folytatja.

A bizottság vezetője: Török Ádám, az MTA főtitkára

A bizottság tagjai: Monok István, az EISZ Programtanács elnöke

Horváth Zita, helyettes államtitkár, EMMI

Birkner Zoltán, elnök, NKFIH

Gelencsér András, alelnök, MRK

Szász Károly, kancellár, Semmelweis Egyetem

Havady Tamás, főtanácsos, ITM

Urbán Katalin, osztályvezető, EISZ

Kutatói fórum

Az Elsevierrel kapcsolatos tárgyalásokról az elmúlt hónapokban több tucat konzultációs megbeszélést szerveztünk egyetemek és kutatóintézetek vezetőivel, kutatóival. Az intézmények túlnyomó része osztja a tárgyalóbizottság álláspontját a nyílt hozzáférésű publikálás fontosságával kapcsolatban.

A kutatói közösség számára fontos feladatot jelent felkészülni arra a lehetőségre, ha 2019-ben nem tudunk szerződést kötni az Elsevierrel.

Az EISZ Titkárság [honlapján](#) részletes összeállítást publikáltunk, amely bemutatja az online tudományos tartalmakhoz való hozzáférés legális lehetőségeit.

A kialakuló helyzetről a mai napon 13 órakor tartunk kutatói fórumot, amelyre több mint száz érdeklődőt várunk.

USC Soá Alapítvány Vizuális Történelmi Archívum

- Az EISZ Nemzeti Program 40 magyar közintézmény számára megvásárolta a Dél-kaliforniai Egyetem (USC) Soá Alapítvány Vizuális Történelmi Archívumát.
- A projekttel kapcsolatos bemutatóra és sajtótájékoztatóra 2018. október 29-én (hétfőn) 15 órakor kerül sor az Akadémiai Könyvtárban.
- Az első, kihelyezett adatbázis-használati tréninget, a Holokauszt Emlékközponttal együttműködve, 2018. november 8-án tartjuk a múzeum épületében.

A programtanácsi ülések tervezett rendje

2018. december 14. – az EISZ középtávú stratégiai tervének megújítása

Az előzetes vitaanyagot november folyamán elküldjük a Programtanács tagjainak.

2019. március – az EISZ önrékszámítási módszerének újragondolása

A jelenlegi önrékszámítási modell az előfizetések vonatkozásában jól működik. Az új típusú, OA opciót tartalmazó szerződések esetén új szempontokat is figyelembe kell venni az intézményi önrészek meghatározásánál.

Az előzetes vitaanyag kiküldése februárban várható.

2019. június – a 2020. évi beszerzési és költségvetési terv megvitatása

ELEKTRONIKUS INFORMÁCIÓSZOLGÁLTATÁS
NEMZETI PROGRAM

<http://eisz.mtak.hu>
eisz@konyvtar.mta.hu